

Παρμενίδης ο Ελεάτης, η πορεία προς την Αλήθειαν

Σταύρος Ι. Μπαλογιάννης

Εισαγωγή

Ο πλούτος της σκέψεως των προσωκρατικών φιλοσόφων έλαμπεν ως νεοφανής ήλιος, ο οποίος διά των ακτίνων του, ελάμπρυνεν την εποχήν των, και όλας τας μεταγενεστέρας εποχάς έως σήμερον. Σύγχρονοι φιλοσοφικάί θέσεις και δοξασίαι έχουν το βάθρον των επί του φιλοσοφικού στοχασμού και των ευστόχων θεωριών των Προσωκρατικών φιλοσόφων, οι οποίοι προσήγγισαν αληθείας, αι οποίαι επεβεβαιώθησαν διά την ορθότητα των υπό των συγχρόνων πορισμάτων εκ του χώρου των βιολογικών και των θετικών επιστημών, ορισμένοι δε εξ αυτών διεκρίνοντο διά την προηγμένην περί του Θείου αντίληψιν, η οποία απέχουσα ουσιωδώς από την επικρατούσαν πολυθεϊστικήν θρησκείαν της εποχής των και τας μυθολογικάς δοξασίας, προσελάμβανεν προφητικάς διαστάσεις, προλειαινούσα την οδόν προς την Αλήθειαν.

Παραλλήλως προς την ενασχόλησίν των μετά του αισθητού κόσμου, ως φυσικοί φιλόσοφοι, οι Προσωκρατικοί διεισέδυσαν εις την ψυχήν και προσεπάθησαν να μελετήσουν εννοίας υπερτάτης βαρύτητος, ως είναι ο Λόγος, ο Νους, το Είναι, η Φιλότης το Νείκος, η Νόησις, η Αλήθεια και προσεπάθησαν να γνωρίσουν εις βάθος τας διακυμάνσεις της εσωτερικής ζωής και να εγκαταστήσουν την αρμονίαν εις την σκέψιν και την ζωήν του ατόμου και την συμφιλίωσιν αυτού μετά του αισθητού κόσμου και τας μεταφυσικάς προεκτάσεις αυτού.

Ο Παρμενίδης ο Ελεάτης

Εν μέσω των προσωκρατικών φιλοσόφων, ο Παρμενίδης ο Ελεάτης¹, υιός του Πύρητος, κατά τον Διογένη τον Λαέρτιον², υπήρξεν εις εκ των πρωτοπόρων, ο οποίος άνοιξε νέους ορίζοντας εις τον φιλοσοφικόν στοχασμόν παγκοσμίως. Ούτος εγεννήθη εις την Ελέα, αρχαίαν ελληνικήν αποικίαν εις την Μεγάλην Ελλάδα, (σήμερον Castellamare di Stabia) εις τας ακτάς του Τυρρηνικού πελάγους, κατά το πρώτον ήμισυ του Πέμπτου π. Χ αιώνος.

Ο Παρμενίδης υπήρξεν μαθητής του Ξενοφάνους του Κολοφώνιου, όπως αναφέρει ο Θεόφραστος και του Πυθαγορείου Αμεινίου, ο οποίος έζη απλούν και ενάρετον βίον, ασκήσας ενδεχομένως ισχυράν επίδρασιν επί της προσωπικότητος και του τρόπου της ζωής του Παρμενίδου.

Ως φιλόσοφος, ο Παρμενίδης, χαρακτηριζόμενος υπό ιδιαιτέρως προηγμένης σκέψεως, κατείχε πάντοτε εξέχουσα θέσιν εις τον χώρον της προσωκρατικής φιλοσοφίας μαζί με τον Ηράκλειτον τον Εφέσιον [1], ασκών ισχυράν επίδρασιν τόσοσ επί των φιλοσοφικών ρευμάτων της εποχής του όσον και επί της συγχρόνου φιλοσοφικής αντιλήψεως³.

Διά την ζωήν του δεν υπάρχουν εκτενείς πληροφορίες. Εις την νεανικήν ηλικίαν του, διακατεχόμενος από την ιδεάν της δικαιοσύνης και της αληθείας, ησχολήθη κατά τον Σπεύσιππον, παραλλήλως προς την φιλοσοφίαν, με την θεσμοθέτησιν νόμων εις την πατρίδα του, οι οποίοι θα συνέ-

*Διεύθυνσις συγγραφέως: Σταύρος Ι. Μπαλογιάννης, Ομότιμος Καθηγητής Νευρολογίας, Αγγελάκη 5, Θεσσαλονίκη 54621. Τηλ. +302310270434, Fax +302310270434, Email: sibh844@otenet.gr

¹ Ο Παρμενίδης είναι ο επιφανέστερος εκ των Ελεατών φιλοσόφων, εις τους οποίους εντάσσονται ο Ζήνων και ο Μέλισσος, οι οποίοι εν μέρει μεν συμφωνούν μετά του Παρμενίδου, διαφέροντες εν τούτοις κατά την διατύπωσιν των θεωριών των. Κατά τον David Gallop ο Παρμενίδης δύναται να χαρακτηρισθεί ως ο αληθής φιλόσοφος, υπό την τρέχουσαν έννοιαν του όρου. Βλέπε Gallop, D. (1984). Parmenides of Elea. Fragments, Toronto; Buffalo. Εκ παραλλήλου ο Παρμενίδης εχαρακτηρίσθη ως ο πατήρ της λογικής σκέψεως και αναζητητής της αληθείας Βλέπε Guthrie WK. A History of Greek Philosophy Volume II.

² Διογ.ΙΧ,21

³ Η μεγίστη συμβολή του Παρμενίδου συνίσταται εις την αποδοχήν του Είναι ως μόνης υπαρξιακής οντότητος και εις την απόρριψιν της έννοίας του μη-Είναι. Εκ παραλλήλου ο Ηράκλειτος εισήγαγεν την έννοιαν του λόγου, ο οποίος είναι καταληπτός υπό του νοός (B2) και ουσιαστικός κατευθύνει τα πάντα και διά του οποίου ερμηνεύονται τα πάντα. Αμφότεραι αι θέσεις, τόσοσ του Παρμενίδου, όσον και του Ηρακλείτου ήσαν πρωτοποριακάί διά την εποχήν των και απετέλεσαν θεμελιώδεις αρχάς της δυτικής φιλοσοφικής σκέψεως.

